

15 בספטמבר 2022

הצבעת ערבים:

צבר מחקרים שערך מרכז אקורד בשנה האחרונה מסביר מה עומד מאחורי שיעור ההצבעה הצפוי ומה עשוי לגרום לו לעלות

מרכז אקורד - פסיכולוגיה חברתית לשינוי חברתי, שבאוניברסיטה העברית, ערך בשנה האחרונה, כולל בשבועות האחרונים ממש, מספר מחקרים הבודקים עמדות בציבור הערבי ביחס להשתתפות במערכת הפוליטית בכלל ובבחירות בפרט. השתתפו בעריכת המחקרים: נמרוד ניר, יארא נאסר, קרן צוריאל, ד"ר יוסי חסון ופרופ' עירן הלפרין.

השתתפות של קבוצות מיעוט במערכת הדמוקרטית היא סממן מרכזי של דמוקרטיה תקינה ומתפקדת, שבה אזרחים המשתייכים לקבוצות מיעוט נתפסים ותופסים עצמם כמשתתפים מלאים ושווים במגרש הפוליטי.

מדוע לא מצביעים?

המחקרים מצאו באופן עקבי שלושה גורמים כמשפיעים ביותר על כוונת ההצבעה של אזרחים ערבים:

- 1 עד כמה הם תופסים את הקול שלהם כבעל השפעה;
- 2 עד כמה ההצבעה נתפסת ככזו שיכולה לקדם אינטרסים ותועלות לחברה הערבית (במיוחד כאלה הנוגעות לצמצום אלימות והגברת ביטחון אישי);
- 3 פילוג בתוך הנציגות הפוליטית של הציבור הערבי, שמשפיע לרעה על כוונת ההצבעה.

באופן יותר מפורט, במחקר ששאל משיבים שלא הצביעו בבחירות האחרונות על הסיבות לאי-הצבעתם, אלה הסיבות המובילות שציינו:

- ההצבעה שלי לא משפיעה

- לא סומכת על פוליטיקאים ערבים

- החרמה אידיאולוגית

- היחס של מפלגות שמאל/מרכז לערבים

- היחס של ממשלות ימין לערבים

סיבה מרכזית נוספת לאי-הצבעה, שעלתה ממחקר איכותני בקרב קבוצות מיקוד, היתה ייאוש ואכזבה - מהמצב הכלכלי, ממצב הבטחון האישי, ומהמערכת הפוליטית.

במרכז אקורד מסבירים כי ממצאים אלה קשורים ישירות לגורם פסיכולוגי שנמצא במחקר כמשפיע על נכונותם של אנשים להצביע בבחירות: חוללות. זוהי התפיסה שיש לי ולקבוצה שלי יכולת להשפיע, ובהקשר של בחירות, שיש לקבוצה שעימה אני מזדהה כוח פוליטי בעל השפעה, ושהשפעתה משמעותית לשינוי המציאות שלי.

מה עשוי להגביר הצבעה?

חוקרי אקורד ערכו מספר מחקרים כדי לזהות את הגורמים שעשויים להשפיע על כוונות הצבעה בחברה הערבית. המחקרים מצאו כי מה שעשוי להגביר את נכונותם של אזרחים ערבים להצביע הוא עלייה בתפיסה שהצבעתם תשפיע באופן ממש על תוצאות הבחירות ועל השאלה איזו ממשלה תקום; וכן עלייה בהבנת התועלות שעשויות לצמוח מהשתתפות פוליטית ובהבנה כיצד הצבעתם תשפיע על איכות חייהם ועל המדיניות בנושאים שחשובים להם.

באופן יותר מפורט, שלושה סוגי מסרים נמצאו כאפקטיביים בהגברה משמעותית של כוונות ההצבעה בחברה הערבית:

- מסר מצד מנהיגי מפלגות המרכז, שמצביע על השפעת הקול הערבי על הרכב הממשלה הבאה, ועל הכוונה של מפלגות המרכז לפעול לקידום נושאים שחשובים לציבור הערבי (מתוך מחקר שנערך עבור יוזמות אברהם);
- מסר של עוצמה ואי-ויתור – זהו מסר שמדגיש כי יש מי שמנסים לפגוע בערבים, לדכא ולהפלות אותם, ולמנוע את התקדמותם והשפעתם בחברה ובמגרש הפוליטי; וכי הזהות של החברה הערבית בישראל היא של אי-ויתור, של התמדה, של הצלחה ושל התחזקות אל מול כוחות אלה;
- מסר שלפיו השתתפות בבחירות היא אקט מוסרי של לקיחת אחריות ופעולה למען הקהילה.

רון גרליץ, מנכ"ל מרכז אקורד, מסר שאל מול שיח של דה-לגיטימציה ביחס להשתתפות האזרחים הערבים במגרש הדמוקרטי והסתה כלפי נציגיהם הפוליטיים, מרכז אקורד רואה חשיבות ביצירת ידע שיסייע להגביר את ההשתתפות הפוליטית הלגיטימית של האזרחים הערבים.